

Yttrande
2023-10-21

Dnr: 2022:3133

Skolverket

171 04 Solna

Remissvar avseende förslag till ändringar i kursplanen och betygskriterierna i samiska

Sammanfattning

Språklärarnas riksförbund ställer sig positiva till förslaget. Dels ser vi positivt på att samiska barn utanför sameskolorna nu får rimliga förutsättningar att nå de mål som ställs i relation till timplan. Vidare ser vi positivt på att kursplanerna kopplas till GERS-skalan, liksom engelska, moderna språk, modersmål och övriga minoritetsspråk. Detta gynnar övergången mellan olika skolor, skolformer och lärare, samt stärker språkets status genom denna koppling till en vedertagen modell för språkfärdighet. Slutligen ser vi positivt på att den nya kursplanen för nybörjare i samiska ger lärare en bättre grund för likvärdig bedömning.

Utöver de aspekter som handlar om språkinlärning ser vi mycket positivt på att förslaget stärker elevernas mänskliga rättigheter enligt *Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*, samt *Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk*, samtidigt som den tillvaratar det barnperspektiv vad gäller språkrättigheter som lyfts i *FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter*.

Beskrivning av alternativa lösningar för det Skolverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

En fördel med förslaget till kursplan i minoritetsspråk är att undervisningstiden regleras, något vi ser som gynnsamt för undervisningen. Dock finns det risker i detta vad gäller kursplanens kulturella särprägel. De nya förslagen på kursplan i samiska som

andraspråk för nybörjare har kulturspecifika drag som är viktiga att behålla. Om en kursplan för samtliga minoritetsspråk skulle skapas önskar vi att formuleringarna om respektive minoritetsspråks kulturspecifika drag utvecklas så att varje minoritetsspråk får motsvarande del specificerad på samma sätt.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Det förslag som nu presenteras är positivt för de samiska elever som i dagsläget får sin språkundervisning utanför Sameskolan, då det i stor del är dessa elever som berörs av förändringarna. Vi ser positivt på en kursplan som tar sin utgångspunkt i den språkliga verklighet som det samiska folket befinner sig i, där inte alla barn, av olika historiska och samhällsliga anledningar, fått med sig sitt modersmål hemifrån.

Den nya kursplanen i samiska som andraspråk för nybörjare bidrar till att hela den samiska elevkåren, oavsett språklig förkompetens, får en möjlighet att lära sig och stärka sina språk. Det gynnar även möjligheten för denna elevgrupp att läsa vidare samiska på gymnasiet, då det krävs goda förkunskaper i samiska för att vara berättigad till undervisning på detta utbildningsstadium.

Vi ser även att den nya kursplanen i samiska som andraspråk för nybörjare har en potentiell positiv sidoeffekt, i att skulle få fler elever än i dagsläget att söka modersmålsundervisning, då det finns ett stort mörkertal kring antal berättigade att läsa samiska, som på grund av tidigare kursplaner kanske inte sökt sig till undervisningen.

Uppgifter om de bemyndiganden som Skolverkets beslutanderätt grundar sig på

Vi ser positivt på att Skolverket i dessa frågor samarbetet med både Sameskolstyrelsen tillika personal och elever på sameskolorna, men att man också involverat personal och elever från grundskolan i förarbetet, vilket betyder att förslaget har en bred förankring inom den berörda målgruppen.

Mänskliga rättigheter och icke-diskriminering

Detta förslag stärker de rättigheter barn har enligt *Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter*, vilket vi ser positivt på. I tillägg är förslaget i enlighet med den

Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk, samtidigt som den tillvaratar det barnperspektiv vad gäller språkrättigheter som lyfts i FN:s deklaration om ursprungsfolkens rättigheter.

Diskrimineringen mot samer är en viktig aspekt att beakta. Gällande barns psykiska hälsa finns en rapport från Umeå Universitet¹ som påvisar att samiska elever mår sämre än svenska barn generellt. En satsning inom elevhälsa inom detta område vore önskvärt som ytterligare steg i detta arbete. Även Amnesty har undersökt frågan, vilket belyses i rapporten *Negative holdningar og stereotyper om samer på Facebook*².

Nationella minoriteter

Vi ställer oss eniga i den konsekvensbeskrivning som läggs fram i förslaget som lyfter fram att förslaget kan leda till att elever som tillhör urfolket och den nationella minoriteten samer ges större möjlighet att revitalisera sina språk.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Sverige kan inte påstås nå upp till Europeiska unionens mål gällande kunskaper i flera språk. Kommissionen lanserade 2017, i samband med toppmötet i Göteborg, målet att "senast 2025 ska alla ungdomar i EU efter avslutat gymnasium ha goda kunskaper i två språk utöver modersmålet".³ Större delen av de som idag uppnår detta mål är individer som har ett annat modersmål än svenska. Med hjälp av den nya kursplanen i samiska som andraspråk för nybörjare har en större andel av de samiska eleverna möjlighet att nå detta mål, vilket vi ser positivt på.

Att kursplanen kopplas till GERS-skalan ser vi som mycket positivt, då det gynnar övergången mellan skolor, skolformer och lärare. Det ökar också möjligheten till samarbete med övriga länder där samiska undervisas, då kursplanerna får en mer jämlik prägel.

---

¹ <https://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?language=en&pid=diva2%3A1603623&dswid=-2161>

²

https://amnesty.no/sites/default/files/2023-09/2023-09-14_Negative%20holdninger%20og%20stereotyper%20om%20samer%20pa%CC%8A%20Facebook_final.pdf

³ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/142/sprakpolitiken>

för Språklärarnas riksförbund

Mia Smith, ordförande i Språklärarnas riksförbund
Göteborg

Johan Sandberg McGuinne, förstelärare i samiska
Lycksele